

Körens olika roller i Johannespassionen

Bach skrev ingen opera. Eller, jo nästan. Han skrev flera passioner, dvs skildringar av händelserna i Jerusalem under en påskvecka, då Jesus greps, ställdes inför rätta och korsfästes. Passion betyder lidande. De mest kända passionerna bygger på evangelisterna Matteus och Johannes skildringar. Bach arbetade i Luthers anda, gudstjänsterna skulle hållas på församlingens modersmål, så att de skulle kunna följa historien. Även om Bach inte gjorde scenföreställningar av passionerna har han mejslat ut de olika rollerna i handlingen för solisterna, kören och ibland även orkestern för att betona dramatiken. Korallerna som ingår var kända psalmer, ibland med ny text, och det antas att församlingen kunde sjunga med vid framförandena.

Vad är då körens roll?

Vi utgör olika grupper som deltar i handlingen, och för tolkningens skull kan det vara bra att veta vilka och när.

Sats 1 är "ouvertyren" till historien. Herre, visa oss genom ditt lidande att du är Guds sanne son, även i den djupaste förnedring, och förhärligad av Gud.

Sats 2. Kören är soldaterna som fullt rustade kallats ut att gripa Jesus. Vi söker "Jesus från Nasaret".

Koral 3. Om Jesu stora kärlek, där han tar på sig lidandet så att vi slipper straff.

Koral 5. Låt Din vilja ske, och led oss på rätta vägar, hindra oss från synd.

Koral 11. Vem har slagit dig så? Du är ingen syndare, det är ju vi! Våra synder är fler än sandkornen vid havet, och *du* måste lida.

Sats 12. Kören är folk som står på översteprestens gård, dit Petrus har följt med för att se vad som händer med Jesus. Vi sjunger "Är inte du också en av dem?" Petrus förnekar, precis som Jesus förutspått.

Koral 14. Petrus gråter bittert när han inser att han svikit Jesus. Låt inte mig göra detsamma, väck mitt samvete!

Koral 15. Kristus, som räddar oss, blev fångad som en tjuv, falskt anklagad, hånad, slagen och bespottad, precis som skriften säger.

Sats 16. Pilatus frågar prästerna "Vad anklagar ni honom för?" Kören svarar: "Vore han inte en missdådare hade vi inte överlämnat honom till dig!"

Pilatus: "Ta honom, och döm honom enligt er egen lag". Kören svarar, ilsknare, "Vi får inte döda någon" (enligt judisk lag, så därför vore det praktiskt om Pilatus, som är romare, tar över).

Koral 17. Store Konung, ditt offer är ofattbart stort, hur kan jag tacka dig?

Sats 18. Pilatus har erbjudit judarna att få antingen mördaren Barrabas eller Jesus frisläppt. *Vill ni verkligen döma er egen konung, som jag finner oskyldig? Vem vill ni ha?*

Kören svarar ilsket: *"Nej, inte honom, utan Barrabas"* (Barabbam är en ackusativform av namnet Barrabas.)

Sats 21. När Jesus dömts och gisslats klär de (kören) ut honom i mantel och törnekrona och hånar honom elakt: *"Var hälsad, Judakonung!"*

Pilatus tvekar fortfarande, *"Se denna människa!"*,
Kören skriker *"Korsfäst"*. (tonspråket är medvetet "fult", inleder med en stor septima som skär ordentligt i öronen)

Pilatus: *"Då får ni väl korsfästa honom själva, jag finner honom inte skyldig"*
Prästerna (kören) förklarar: *"Enligt vår lag ska han dö, han har ju gjort sig själv till Guds son"*

Koral 22. Genom att Du tar på dig vårt straff blir vi fria.

Sats 23. Pilatus vill fortfarande fria Jesus, men kören (prästerna) hotar *"Släpper du honom fri är du inte längre kejsarens (i Rom), vän. Han har ju gjort sig själv till kung!"* (och hotat kejsarens ställning).

Pilatus: *"Här är er kung!"*

Kören ursinnigt: *"Bort med honom! Korsfäst honom!"*

Pilatus: *"Ska jag korsfästa er egen kung?"*

Kören svarar *"Vi har ingen annan kung än kejsaren!"*

Sats 25. (samma musik som i 21). Pilatus har satt upp en skylt på korset, där det står vad Jesus är dömd för, att han är judarnas konung. Kören (prästerna) protesterar: *"Skriv inte Judarnas konung! Skriv att han själv har sagt att han är det!"*

Koral 26. En bön av tacksamhet, Ditt namn och kors ger mig tröst i min nöd.

Sats 27. Soldaterna vid Jesu kors delade upp hans kläder mellan sig. Men rocken var vävd i ett stycke, och lärjungarna (kören) säger *"Låt oss inte sönderdela den, utan kasta lott om vem som ska ha den"*. Man riktigt hör hur tärningarna/lotterna skakas om och rullar.

Koral 28. Han tänkte på allt, även i sista stunden, ger sin mor en "ny" son, Johannes. Du människa, handla likadant mot andra, så kan du dö i frid.

Jesus dör.

Koral 32. Bassolo (oroligt men tacksamt): Nu när du dött på korset, är jag verkligen räddad, är världen frälst? Fast din röst gått under av plågor hör jag dig svara ordlöst 'Ja'.

Kör (tryggt och tillitsfullt). "Jesus, du som var död lever nu evigt. När jag ska dö litar jag på ditt löfte."

Koral 37. Lär oss, Herre, av din pina, att följa dina bud och sky allt orätt. Tack för att du räddat oss fast vi inte förtjänar det.

Sats 39. Jesu vänner, kören, vid graven: Vila i frid, jag gråter inte mer över din kropp. Och ge även mig frid. Graven ger dig ro. Öppna himlen för mig, och stäng helvetets port!

Koral 40. Må Dina änglar bära min själ vid livets slut till Abrahams famn, och låt mig vila till domedagen. Väck mig då, så att jag ser Dig i stor glädje, Du Guds son, min Frälsare. Hör min bön, jag vill evigt lovsjunga Dig!

Vill man ha mer koll på handlingen kan man läsa textöversättningen, eller kanske Johannesevangeliet kap. 18-19 i Bibeln (finns på nätet, Bibel 2000).

Ann